

D. A. G.

38

DISSERTATIO PHILOLOGICA

DE

VIRGA AARONIS
FLORIDA,

Cujus

PARTEM PRIOREM,

Suffragante Facultate Philosophica in Academia
Auraica,

PRÆSIDE

VIRO MAXIME REVERENDO atq; CELEBERRIMO,

D: NO ISAACO ROSS,

S. S. L. L. PROFESS. REG. & ORD.

Bonorum disquisitioni modeste subjicit,

JOHANNES HORNborg,

PETROPOLITANUS.

DIE XX. DECEMBER. ANNO MDCCXLII.

Horis ante meridianis consuetis

In AUDITORIO INFERIORI.

A B O Æ,

Impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

DISSERTATIO PHILOLOGICA
S: EXCELLENZ
Dem
Hochwohlgebohrnen Herrn
HERRN
FRIEDRICH
VON EMME,

Thro Käyserlichen Majestät
Selbstherrscherin Aller Meuzen
Würdlichen ETATS-Rath/

Eines erluchten Käyserlichen Justitz-Collegii
der Lief' und Estlandischen und eines Justitz-
Collegii Contoirs der Russischen Sachen Vice-
Præsidenten und des St. Annen-
Ordens-Ritter.

Die allwissende vorsehung so an unsren umständen, nimt den allerzärtlichsten theil, hat sich gefallen lassen zu sezen Ewer Excellenz im einem Amt so begleitet wird von solche verrichtungen, die über die masen im höchsten bauden mit Gottes Ehre verbunden sind; Ein Amt deßen treu und Werth erfordert, ehrerbietung und Hochachtung; Ein Amt deßen Wichtigkeit nicht anders kan als begleitet seyn mit beschaffigung Ewer Excellenz Hochsterleuchtete aufmerksamkeit; Ja ein Amt, deßen glanz nicht wenig zunimt, in dem dasd deßen zarte Verwaltung in seiner bewegung hat bekommen einen so leuchten trieb in Ewer Excellenz Hochsterleuchtete Ge rechtigkeit. Diese und mehrer Umständen hätten können mich abschrecken, in unterthänigkeit und tiefster demuth Ewer Excellenz dero theuren Namen aufopfern diese meine erste unreissen Academischen Probestück, die mit dunckeln farben abgeschildert Großen GOdes Wunderwerk, in dem Grünenden Stabe Aarons; aber in unterthänigen und demüthigen Ver trauen auf die einnehmende und glänzende tugend, so in Dero selbst hoch eigner Person eine so gnädige als auf überflüssige samlung gethan haben, wie auch die große und mannigfalte Gnade, welche Ihr Excellence solche überflüssige Gnade und wohlthat meinen Vater und ältesten Bruder geschenken lassen; so erkühne ich mich hervor zu treten in unter

hängen und demüthigen anhalten, nicht nur um gnädige Ver-
gebung meiner fühnheit, sondern auch Thro Excellence geru-
hen mit gnädigen augen anzusehen dieses geringes blättlein,
als ein unterhängig unterpfand, zu der tieffen, ehrbietigkeit,
die in meinen herzen so lange als die lebens Geister in mir
sind, soll nicht verändert werden. Großer GOD der Du
durch deine Große Allmacht dem stab Aarons befohlen hast
zu grünen, lasse den Herrn Excellenz in aller ho-
hen glückseligkeit und wohlsein geruhem bis in die let-
ste Jahren unsern ganzen Vaterlande zu einen unvergleichli-
chen vortheile, der gerechtigkeit zu einer kräftigen stütze: Wie
auch Thro Excellenz mit Deo hoher Familiæ zu einer uns-
schätzbauren freude und mir samt meines Vaters hause unbes-
schreiblichen freudigkeit und Vortheil, unter diesem innerlichen
gebet mit demüthigster ehrbietigkeit Verharre

Ewer EXCELLENZ

JOHANNES HORNborg.

VIRÔ summe Reverendo atque Amplissimo
Dn. MAGNO ALOPÆO
ARCHIPRÆPOSITO Wiburgensi Dignissimo & PRÆSIDI
Consistorii Ecclesiastici ibidem Grayissimo.
Viris Admodum Reverendis atque Præclarissimis
D:nis ASSESSORIBUS Consistorii
Wiburgensis Grayissimis
PRÆPOSITIS & PASTORIBUS longe Meritissimis,
MÆCENATIBUS OPTIMIS.

Non una aut altera suppetit ratio, cur Vobis,
Mæcenates Æstumatissimi, hasce pagellas,
quas languida mea Minerva de Florida Aa-
ronis Virga contexuit, consecrare ausus sim. Sed
jure vereor, ut vacillans meus calamus iisdem ef-
ferendis sufficiat, adeo ut satius sit iis enumera-
randis supersedere. Vestra cura in conservanda
vera doctrina, Ecclesia promovenda, laudes, quas
ego

ego nunquam prædicare valeo , infinitis superat
parasangis. Ast licet vires mihi deficiant , nun-
quam tamen defutura est voluntas , qua insignia
Vestra merita , favoremque Vestrum erga me sum-
mum , quamdiu Spiritus hos regit artus , devote
veneror veneraborque. Adspicite itaque , Mæce-
nates Optimi , consueto favore hasce lineolas , ceu
tesseram venerationis meæ nunquam intermorituræ.
DEUS ter O. M. faciat ut in prospero omnium
rerum , cursu , usque ad ultimos mortalitatis terminos ,
perveniatis , in emolumentum Ecclesiæ & Familiis
Vestrīs honoratissimis in gaudium & fulcrum Iva-
vissimum , atque clientibus Vestris , quorum in nu-
mero me ut habeatis , humillimus obtestor , in pa-
trocinium certissimum. Sic vovens permaneo

NOMINUM VESTRORUM
Summe & Admodum Reverendorum

Johannes Hornborg. Cultor devotissimus
JOHANNES HORNBOORG.

Admodum Reverendo atque Præclarissimo
D: NO BOGISLAO
HORN BORG,

Pastori Ecclesæ in Jachimvara Vigilantissimo, Præposito di-
strictus adjacentis Meritissimo, atque Assessori Consi-
stорii Wiburgens Adcuratissimo.

PARENTI INDULGENTISSIMO.

PARENS INDULGENTISSIME DIVERSIS

Tantum abest, ut prolixa oratione jejunoque verbo-
rum ornatu, Tua in me, Parens Optime, bene-
ficia, quæ vere innumerabilia sunt, venerari, nedum,
enumerare audeam, ut potius eadem venerabunda in-
volvam reticentia, quam, Parens Indulgentissime, ut se-
rena & Paterna adspicias fronte, humillimus Obtestor.
Nam licet lingua mea taceat, &, dicendorum copia,
obmutescat, ingentia tamen paterni amoris specimina
phalerata in scenam procedunt & vividissime Tuum
in me plus quam paternum delineant adfectum. Singu-
la quoque vitae mece, in hoc rerum theatro trans-
actæ, momenta inter se invicem de primatu in collau-
danda

danda paterna tua indulgentia, miro venerationis fervore accensa, certant. Hæc sunt illa, Parens Honosratissime, quæ publice non potui non verbo tantum testari, cum dissertatiunculam hanc de florida Aaronis Virga, tuis impensis in publicam emitterem lucem; quam si paterno suspicias amore, habeo quod intendi. DEUS omnis felicitatis Stator Sapientissimus quavis prosperitatis copia Tuos, quotquot in hac mortalitate reliqui sunt, dies cumulet senectutemque Tuam svavissima gratiæ suæ jucunditate sublevet, ut posthac, quemadmodum hucusque factum est, per longam & prosperram annorum seriem, Ecclesiæ Christi promovendæ augendæque, quo soles, fervido animi vigore inservire, nobisque, qui Tua salute nihil vehementius desideramus, quibusvis bonis adsistere queas. Sic vovet vovebitque Tuus,

PARENTS INDULGENTISSIME SVA VISSIME que,

...filius obedientissimus
JOHANNES HORBORG.

Plurimum Reverendo atque Praeclarissimo,

D^{:NO} G E O R G I O
H O R N B O R G ,

Pastori Ecclesiae, quæ DEO in Karku colligitur
Meritissimo,

PATRUO OPTIMO.

Plurimum Reverendo atque Praeclarissimo

D^{:NO} P E T R O
H O R N B O R G ,

Pastori Legionis Pedestris Biörneburgensis Optimo ,
PATRUO DIGNISSIMO.

Plurimum Reverendo atque Praeclarissimo

D^{:NO} B O G I S L A O
H O R N B O R G ,

Magistro atque Pastori Ecclesiae in Björkö,
FRATRI DIGNISSIMO.

Beneficia , quibus me nullo non tempore cumulastis , fuerunt rationes suffici-
entissimæ , cur hæc pagellas , tenui admodum
JOANNIS HORNBORG . Mi-

Minerva adumbratas Vobis, in tesseram ve-
nerationis, qua pectus meum abundat, non
potuerim non offerre. Exhinc non spero
tantum, verum etiam certo certius confi-
do fore, ut Vos hasce lineolas more adspi-
ciatis consueto, & mihi ut hucusque, ita
& posthac favere constanter pergatis. Ego
pro salute atque incolmitate Vestra peren-
ni, precibus æternam defatigare providen-
tiam nunquam, quamdiu mortalem hanc a-
gam vitam, desistam, permanens,

NOMINUM VESTRORUM

Plurimum Reverendorum

BENEDICTUS
HORNBORG
ARTII DIGNISSIMO

BENEDICTUS
HORNBORG
ARTII DIGNISSIMO
WIT
cultor humillimus ob-
strictissimus

JOHANNES HORN BORG.

I. N. J.

PROOEMIUM.

Inter omnes, quotquot orbem nostrum terraqueum unquam incoluerunt, populos gens Iudeorum, stupendis plane miraculis conspicua, eminet. Nam huic DEUS ter optimus maximus, uti singulari modo favebat statutaque sua revelabat; ita & admirandam suam sapientiam, potentiam atque honestatem in eam quasi exhaustit, ut historia, in sacris pandectis, delineata, plus satis testatur. Imo, saepe adamantina cordis durities, qua degener Israëlis proles laborabat, ansam præbebat DEO edendi varia eademque plane stupenda miracula. Inter cetera, quæ hoc demonstrant loca, si non primum certe

nec ultimum sibi vindicat locum, Cap. XVII. Lib. Numerorum, in quo vividissime delineatur, quomodo Israëlitæ pertinaci sua resistentia & invidia adversus Aronem extorserint a DEO miraculum ad confirmandum sacerdotium, Aaroni ejusque posteritati concessum. Quod quum im præsentiarum ulteriori disquisitioni subjicere constitutum sit, a Tua, Candidate Lector, benevolentia & æquanimitate mitiorem nobis promittimus censuram.

§. I.

Age jam occasionem & historiam facti paucis perstringamus, reliquisque persequendis præmittamus. Ex illis, quæ Moses memorat Num. 16. patet, Corachum Dathanem & Abiramum cum suis assecris contra Mosen & Aaronem insurrexisse; duas ejus rei caussas sibi esse videbant, quod Moses non tantum primatum sacerdotii Levitici ex Jusu Divino Aaroni vindicaverat, sed munia etiam sacerdotii omnia soli ejus posteritati adsignaverat, quam institutionem Divinam non solum ceteræ tribus Israëliticæ, præter Levitas, verum illi etiam ægre fecerant, qui ex his per posteros Aaronis a sacerdotio obeundo in perpetuum excludebantur. Arbitrabantur sine dubio sibi æque, ac ipsi Aaroni ejusque familiæ potestatem latque jus munerum sacrorum com-

competere; Sicut nec de eo ullum ipsis dubium adhæsse videtur, fore, ut DEUS in signum approbati Sacrificii hos rebelles eodem, quo Aaronem, Levit. 9:24. honore dignaretur, modo admitterentur ad Sacrum hoc munus, nec artibus ejus & fratris inde excluderentur. Sane talium utrumque summa cum impudentia postulant, dum v. 14. Capitis 16 quærunt, num Mōses velit ipsi populo oculos eruere, ne videant, quod omnes viderent, aut quid ipse (Moses) molitur? hinc, quum ordinatio- ni summi Numinis adquiescere detrectarent, stupendum mortis supplicium vindicta Numinis in omnes obtrectantes una cum suis principiis decernebat, quod etiam maximo cum horrore de illis sumebat. Sed ne sic quidem quiescere potuit contumacia si- ne exemplo efferata. Itaque novis pœnis sec. com. 45, 46. seqv. hujus Capitis opus fuit ad murmura induratorum coërcenda. Ast quamvis seditio, hac vice perhorrenda ejusmodi exempla tandem sedaretur, tamen DEUS, cui animus hujus populi, ad se- ditiones excitandas pronissimus, optime erat perspectus, ne ulterioribus turbis, interitum populi ci- tius, serius accelerantibus, ulla sequentibus tempo- ribus superesset ansa, voluit sacerdotium Aaroni e- jusque familiæ adsignatum, miraculo quodam ita stabilire, ut nullus effugio & cavillis esset lo- cus, sed omnes efficacissimo omnino modo, & semper admonerentur instituti hujus Divini, idem- que cœu vere Divinum venerarentur.

§. II.

Huic itaque fini obtinendo Sapientia Divina intenta, Mosi mandatum de baculis principum singularum familiarum in sanctuarium colligendis dedit. Verba in ipso fonte haec sunt: **רְבָר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְחַמְתָּה מְתָה מְתָה אֲבֹת אֲבֹת כָּל־נְשָׁוֹתָם לְבֵית אֲכָתָם שְׁנָוָם עַשְׁר מְתָה אִישׁ אֶת־שְׁמוֹ תְּכַתֵּב עַל־מְתָחוֹ: וְאַתָּ שֶׁם אַחֲרֵן תְּכַתֵּב עַל־מְתָה לוּ כִּי Hoc est: Loquere ad filios Israël & cape ab illis virginem, singulas virgas ad domum patris, ab omnibus principibus eorum ad domum patrum eorum duodecim virgas, viri nomen ejus scribes super virginem ejus, Et nomen Aaronis scribes super virginem Levi, quia virga una ad caput domus patrum eorum. Hinc liquet, non tantum quinam illi fuerint, quorum scipiones colligendi erant, verum etiam numerus eorum determinatus, qui erat duodenarius. Nam licet haud exigua pars eorum, qui auctores erant seditionis ex tribubus Levi & Ruben, ortum traxerint; ex reliquis tamen plerisque plurimi, facta conjuratione, cum hisce se consociasse videntur. Patet igitur cur placuerit summo Numini ut ex omnibus duodecim familiis virginæ colligerentur, ne cui ex hac aliave tribu ansa quædam reliqua foret tumultum semel sedatum resuscitandi. Virginæ haec fuerunt principum & patrum familias ex duodecim illis familiis, quas duodecim filii Jacobi Posteritate sua constituebant; בֵּית enim, per metonymiam denotat ipsam familiam; adeo ut domus patrum hic ni-**

nihil aliud indicet, quam singulas tribus Israëliticas ex filiis Jacobi ceu surculos ex stipitibus enatos, quorum capita fuerunt בְּנֵי אִישׁוֹן Illi, quorum mentio sit in textu. Et ne dubitationi ullus relinquetur locus, nomina singulorum capitum singulis baculis inscribi jussit DEUS, quo a reliquis dignosci posset baculus, miraculo exornatus, index voluntatis Divinæ de electione ad Sacerdotium, tam in præsenti quam in posterum. Quæri folet, qua in primis ratione hæc nominum inscriptio facta sit, utrum per atramentum, an vero per incisionem? Nos, quamvis quæstionem hanc magis curiosam, quam utilem arbitremur, vix tamen ab iis dissentire possumus, qui incidendo nomina baculis hisce inscripta adserunt. Argumentum a vocabulo כַּתָּב in contrariam partem petitum non obstat, quin sententia nostra sit fundata. Nam id in Scriptura Sacra etiam sæpiissime significat inscriptionem incisura in cera tabulisque lapideis peractam, ut Ex. 34: 28. Deut. 4: 13. ut cetera prætereamus, hinc etiam Propheta Jer. 17: v. 1 hac voce in sensu metaphorico usus est pro firmiter infigere, rei insuper præsentis certitudo, ut plane indubia esset, hoc requiri videtur.

§. III.

Cæterum & de eo inter viros doctissimos disquiri videas, utrum rectius vox Hebr. per virgam, an ba-

an baculum vertatur? Item virgæ ad tabernaculum
 allatae fuerint ne virides & flexibiles, an aridae & du-
 riores? Morem veteribus regibus, principibus aliis.
 que viris, qui aliqua auctoritate inter populum vale-
 bant, fuisse fere communem, virgas gestare, est res
 omnibus notissima; nam nisi sunt his non solius de-
 coris gratia, sed potius auctoritatis severitatis. Et im-
 perii causa, verba vides V. Stöcken de virga Aa-
 ronist floridat p. 11. De Ahasvero narratum le-
 gimus Est. 4: 4. quod nemini sine vita dispensio
 licuerit adire regem, nisi virgam suam auream ad
 eum tetenderit, & haud raro in Scriptura per
 hanc virgam regiam denotatur ipsum imperium &
 potestas regum principumque. In fonte Hebreo
 tria occurunt vocabula, quibus Spiritus Sanctus Iu-
 sus est ad designanda regum judiciumque insignia, di-
 gnitatisque illis competentis ornamenta & indicia,
 nimirum כבש, כרנץ & לְבָב. Quid de differentia
 horum vocabulorum nonnulli adferant, ut jam dis-
 quiramus, brevitas proposita vetatu De כבש, quod
 in textu nostro exstat, quædam tantum in medium
 proferamus, ut melius pateat, utrum potius per
 baculum interpretandum sit? Derivatur hoc vo-
 cabulum a radice Hæbraica כבש, quod significat
 tetendit extendit, inclinavit se, &c. Proprie ita-
 que כבש notare videtur virgam seu, ramum, quem
 arbor de se protendit, & qui succisus præbere pot-
 est usum baculi, in quo quis se inclinat, se susten-
 tandi vel quiescendi causa, & quo extenso vibrato-
 que coercere potest alios. Verba Celeb. Stocki in
 Cla-

Clave Vet. Test. Hujusmodi erat baculus Iudæ
 peregrinantis, Gen. 38: 35. Mosis oves in deserto
 pascentis Exod. 4: 2. & Jonathanis in prælio con-
 tra Philistæos 1 Sam. 14: 47. &c. Accipitur hoc
 vocabulum in aliis metaphoricis significationibus,
 ut pro alimento, quo hominis vita veluti fulcitur,
 & sustentatur Lev. 26: 26. Psalm. 105: 6. Ezech.
 5: 16. nam quemadmodum baculus est fulcrum,
 quo innititur homo infirmus, & quo fracto prola-
 bitur, ita & baculus panis, hoc est, almentum,
 quo vita, ne in interitum corrpat & quasi præci-
 pitetur, conservatur. Es. 10: 24. Cap. 14: 5. Desi-
 gnatur hac voce vis & fævitia, quia baculus &
 virga haud raro est instrumentum tam percussio-
 nis, quam castigationis & poena Ezech. 7: 10.
 Notat quoque tribum, metaphora petita ex ramis
 arborum, quibus genealogiæ comparari solent,
 quod scilicet tribus ex progenitore enata sit, velut
 ramus vel baculus ex arbore, dixit Stockius in lo-
 co cit. vel ut Buxtorfius censet, τριβη significare
 tribum per metonymiam signi, quod virga, cui in
 scriptum erat cujusque tribus nomen, significare-
 tur, occurrit in hoc significatu Num. 2: 57. Jos.
 20: 9. Per synecdochen notat sceptrum, hoc est,
 imperium, ut Psalm. 110: 2. Messiæ sceptrum est,
 validissimum ejus imperium seu dominium, quod
 omnes humanas vires infinitis superat parafangis:
 Ex his omnibus existimaverimus quodammodo pa-
 tere has virgas non fuisse ex tenuioribus, viridiori-
 bus & flexibilioribus, sed potius baculos densiores,

aridiores & duriores, quia hic significatus pro fundamento habet tam ipsam baculorum horum usum, quam etiam allatas similitudines, quæ singulare robur in metaphora sua inferunt. Quod David in primis indigitare videtur, quando in citato Psalm. 110: 2. hæc attulit verba יְהוָה שֹׁלֵחַ מִצְרַיִם מִתְהַעֲנֵף: hoc est, Jehovah mittis scipionem virtutis tuæ ex Zion. Quod virga hæc fuerit arida, ipsa miraculi hujus stupendi magnitudo quoque requirere videatur, sed hæc in transitu, ad reliquam historiam e-narrandam, qua pars est, brevitate nosmet accingamus.

§. 4.

Collectis sic baculis, singularumque familiarum nominibus inscriptis, atque baculo Aaronis pro virga tribus Levi sumto, reliquum erat ut omnes hæc deponerentur in tabernaculo coram arca fœderis, in loco illo tabernaculi, secretissimo & simul sacratissimo, in quo tabulæ legis, manna & virga Mosis miraculorum patratrix servabantur, quibus postea accedebat virga Aaronis. Vocatur autem is sæpen numero absolute testimonium, quia tabulæ Mosis velut perpetuum fœderis testimonium ibi repositæ erant. Vid. Stockii Clavis Vet. Test. sub voce תְּרוּבָה. Locus hic baculis deponendis tanto magis necessarius videbatur sapientiæ Divinæ, quanto certius noverat populum Israëliticum ad varias susci-

suspiciones contexendas easdemque fovendas esse pronissimum; quia, dum ibi DEUS specialissimo modo præsens fuit, fraus sine summa in eum injuria fingi haud poterit, hinc in neminem unquam de miraculi veritate ulla incidere poterat suspicio, præsertim cum vero sit simillimum, suspicaces principes tribuum, invidia potissimum stimulatos omnem adhibuisse circumspectionem & accurate baculos quemque suos notasse, ne fraudi locus esset, aut, si qua intervenisset, ea statim detegi posset. Confirmat hoc Josephus antiq. Iud. Lib. 4. Cap. 4. referens scipiones illos non ab illis modo, quorum erant, sed a reliquo etiam populo, antequam in Tabernaculo deponerentur, probe consideratos, quo eo rectius agnoscerentur. Reliquas circumstantias ut fusius persequamur, non permittit festinatio, cum maximopere urgeant operæ Typographicæ, nec adeo opus sit, utpote, quæ ex ipso Textu facile colligi possunt.

§. V.

Antequam demonstramus, verum hic existisse miraculum, tria in primis heic notamus vocabula, quæ attentionem nostram præ ceteris merentur, & quæ illud stupendum plane reddunt, nimirum פֶרְחָה צִעַד וְצִעַד גַּמֵּל scilicet שְׁקֹרִים significat generaliter virere, germinare, fruticare,

adeo ut מטה אהרן פרח vertendum sit: Fruticaverat, seu flores emiserat baculus Aaronis, quod Svecana versio recte per grānūtādēs vertit; Ab hoc vocabulo differt צו in eo, quod hoc significat efflorescere, adeo ut in Hiphil, in qua conjugatione in textu occurrit, צו וְצִקְעַד denotet: Et produxerat florem, qui erat apertus & e folliculo enatus, quod Svecana versio reddit, Blomstren ut gāngna. Hæc verba quasi novo miraculo accumulant illud, quod jam antea tale erat; ast non hoc solum, verum etiam accedit his Vox לֵבֶן, construeta cum קָרְבָּנִים, quæ duo vocabula ipsum fastigium quasi prodigii, alioquin satis stupendi, absolvunt: לֵבֶן significat generaliter conferre, retribuere, compensare, ablactare, quia ablactatis pro lacte cibī solidiores conferri solent; hinc metaphorice adhibetur pro maturescere & maturare, ut in textu nostro, quia fructus, collata maturitate, quasi ablantur & a succorum, quos e terræ visceribus sugunt, communione abscinduntur. Vid. Stock. Cl. Vet. Test. sub voce גַּמְלָן. קָרְבָּנִים descendit a radice קָרְבָּשׁ, quæ significat sedulus fuit, vigilavit, maturavit, Unde hoc nomen denotat amygdalam, quæ florem & fructum mature admodum producit, adeo ut, citante Stockio, Saadias dixerit, hanc arborem reliquas omnes arbores floribus suis antevertere. Plinius in Libr. 16. 25. adserit amygdalam hyeme concipere ex oriente aquilone, primo omnium florere mense Januario, & tandem Martio poma matura ferre. De hacce non una eademque omnium est

est sententia; quidam hanc pro styracina habuerunt; alii pro ramo quodam ex arbore vitæ exciso, inter quos Rabbi quidam eminet, cuius verba licet fabulam redoleant, tamen ceu commentum quoddam singulare heic ex Arboret: Bibl. Henr. Urs. X. 12. adferre lubet: *Virga illa, qua Moses & Aaron miracula faciebant, in terra Aegypti; & postea in deserto floruit, gemmasque edidit, ab ea arbore excisa est, quam DEUS Mosi ostendit in deserto, ut aquæ amaræ dulces fierent.* Et hæc arbor excisa fuit ex arbore vitæ, quæ in Paradiso sita erat, angelorum manibus, quam miserunt Adamo, cum ille misisset Seth filium suum ad paradisum, misericordiam DEI imploraturum de suo peccato. Dixeruntque Angeli ad Seth, ut plantaret hanc arborem, quæ quam primum fructum faceret, misericordia DEI in eam descenderent, aperirentur portæ cæli, quæ obseratae sunt. Hanc autem arborem, ceu potius arboris ramum accepit Seth, plantavitque in deserto, quam postea Moses in deserto invenit & ex ea virgam suam excidit, ideoque virga DEI dicta est, cum autem venisset Israël ad Mara, neque illius aquas (erat enim amara) bibere possent; DEUS Mosi ostendit hanc arborem, ut aquas illas redderet dulces. Et hæc est arbor illa, qua Moses ipse serpentem æneum imposuit, perquam DEUS universum orbem salvum facere instituit; & mittere misericordiam suam super Adam, cum venerit Rex Messias. Tunc enim hæc arbor fructus gestabit, quibus secundo aquæ amaræ efficiuntur, purgabuntque primum peccatum omniaque delicia, quæ fecerunt, facturique sunt homi-

homines, sicut dictum Zach. 13. 1. Indicant sane hæc veterum Judæorum doctrinam de Christo mundum reconciliante, quia hic Rabbi non tantum ipse vixit ante Christum natum, verum etjam, utpote ipse confessus est, ex libro quodam חנוך הדרות i. e. investigatio secretorum dicto, & a Rabbi Simeone, filio Jehai conscripto, protulit ea, ut fertur, respondendo ad quæstionem, a Consule Romano Antonio de virga Mosis miraculorum paratrice propositam. Alii denique existimant baculum hunc fuisse ex arbore Amygdalina, quorum sententiae & nos adstipulamur; nam præterquam quod cæterorum opiniones fabulis fere & contradictionibus scateant, ultima sententia ex ipso fructu stabilitur, qui fuit amygdala, quod nisi concedatur, miracula præter necessitatem fingenda essent: corroborat insuper hoc Josephus Lib. IV. Antiq. Jud. Cap. 4. ubi in versione Svecana ita legimus: The (scilicet stafvar) befunes alle uti ett sådant tillstånd h. e., (sine ornamento miraculi) som dagen tilförene/ men på Åarons staf såg man icke alenast utspruckne qvistar och lds/ utan ocl (thet som ännu underligare var) hel mogen mandel; ty then stafwen war af mandelträ.

§. VI.

Veritatem miraculi in antecessum probaturi notamus, quid sit? scil. omne quod per vires naturæ fie-

ræ fieri non potest, sed a sola voluntate Divina præstatur, sive id eas solvendo sive tollendo contingit.

Omnia arborum quemadmodum cetera vegetabilium genera, primo omnium, ut experientia luctulentissime testatur, requirunt; priusquam virere, florere & fructus producere queant, ut radicibus suis, in sinu terræ fixis, innitantur; quia alioquin succum, qui in flores fructusque convertitur, ex terra ex fugere nullo potest modo,

Patet itaque hanc conditionem adeo esse necessariam, ut sine ea natura rerum, ut jam a DEO semel est constituta, nulla alia, quam miraculosa ratione virere, nedum fructus edere maturos queat. Secundo necessarium est, ut ipsa arbor, quæ fructus ferre debet, non sit arida aut putrefacta, quia in utroque casu attractio humorum ex terra cessat ac circulatio eorum in poris nulla existere potest; unde fit ut humores, qui in flores & fructus converti deberent, exhalent nullique supersint, qui in fructus edendos abeant. Tertio postulat constitutio naturæ, ut vicissitudo tempestatis accedat, hoc est, ut per pluvias vel alio quocunque naturali modo rigentur humectenturque arbores fructiferæ, quia ex terra arefacta humores tanta adscendere non possunt copia, quanta ad fructus ferendos est necessaria, atque ut vicissim per calorem solis vel alium quemcunque calorem naturalem humores huius allicantur, provocentur & quasi vivifcentur atque in for-

in formam fructuum redigantur. Hinc humeribus plus justo adfluentibus, vel nimia siccitate & æstu solis grassante, si non fere nullos, certe nec multos flores, fructusque prodire videmus. Quarto denique requiritur, ut hæc omnia fiant successu temporis, unde tempus haud exiguum ad producendos flores fructusque est necessarium. Hæc qui sana mentis lance pensitaverit, & cum illis, quæ in superioribus paragraphis de baculo Aaronis florido attulimus, contulerit, facile deperehendet omnia hæc requisita in hoc casu abfuisse. Nam baculus hic ex radicibus excisus, non tantum erat aridus & humoris expers, verum etiam non diutius quam unicam tantum noctem, a solis calore exclusus, in tabernaculo jacebat, & nihilo minus florem fructumque produxit maturum; quod vox ḥvñ satis superque ostendit, ut ex supra allatis patet, adeo ut his repetendis supersedere queamus. Quis itaque est, qui non videat hos effectus, qui in baculo Aaronis se conspiciendos præbuerunt, per solum voluntatis Divinæ actum productos fuisse, vereque sic dictum fuisse miraculum. Tanti etiam hoc fecerunt Judæi antiquiores, ut obsequium obedientissimum DEO, qui sacerdotium Aaroniticum hoc miraculo confirmavit, præstarent; immo eousque progressa est veneratio recentiorum Judæorum ut figura baculi hujus nummos & siclos suos exornaverint. *Conspicitur in iis*, ut V. Stöcken in dissert. antea laudata habet pag. 40, ex una parte urnula manna cum inscriptione מִלְכַּשָּׁן הַבָּשָׂר siclus siclorum

rum (vel יְשָׁרֵךְ siclus Israëlis, ut est in quibus-dam) ex altera facie virga hæc &c. & pag. 34. Ingens miraculum, si spectemus Aaronis virgam, quæ non sola coram arca fæderis deposita fuerat, & tam-en ferebat. Omnes virgæ, jubente DEO, in Taber-naculum illatæ, coram Testimonio asservatae, in taberna-culo coram Jehova relictæ, si quid hic locus, positus, jussus facere potuit; cur non omnes simul geminarunt? Omnes, quod per tot annos manibus tractatæ fuerint, pari modo arefactæ, nihilominus Virga Aaronis florida effecta. Quæris quo sole? qua terra? quo succo medi-ante; sol erat DEUS; terra Divina gratia; succus DEI nutus & jussus; sol de quo David: Sol & scu-tum est Jehova DEUS, gratiam & gloriam dat Jehova; Psalm. LXXXIV, 12. Terra, quam depræ-dicat idem: quam magnificata sunt opera tua, Domi-ne omnia in sapientia fecisti, impleta est terra pos-sessione tua, bonis tuis. Luth. Psalm. CIV: 24. Succus; de quo in Psalmis: Ipse dixit & facta sunt, ipse mandavit, & creta sunt, Psalm. XXXIII: 9.

§. VII.

Ordo rei jam requirere videtur, ut quædam de scopo per miraculum nostrum intento obtento-que adferamus. Ex illis, quæ in antecedentibus jam in medium protulimus, colligi potest DEUM prodigio hoc cum intendisse finem; ut mur-mura

mura populi tolleret, seditionemque inter Judæos exortam sedaret, essetque in posterum signum Sacerdotii, Aaaroni ejusque posteritati in perpetuum asserti. Propterea voluit DEUS ut virga hæc Aaronis foret in memoriale quoddam populi duræ cervicis & rebellis. Utrum virga hæc semper permanserit florescens, non convenit inter eruditos; quidam existimant illam, quamdiu in arca conservabatur, nunquam viriditatem suam amisisse, inter quos eminent Bonfrerius, Corn. a Lap. Marchantius & Calovius. Marchantius hanc suam opinionem hisce adstruere verbis allaborat. Probabilis, inquit, est opinio, virgam nunquam fuisse desiccatam, sed semper mansisse cum floribus, vel potius fructibus, Ratio adferri potest, tum, quia virga hæc fuit perenne memoriale & testimonium apud posteros rei gestæ, quod per virgam familia Aaronis esset assignatum Sacerdotium; hoc autem posteris non ita probari poterat per virgam sicciam. Sic manna semper fuit sibi simile & incorruptum in Tabernaculo servatum; ut posteris fidem ficeret illius, quod populo pluerat in deserto. Ergo & de virga Aaronis idem dicendum Hort. past. p. 997. 6. Gerhardus noster iisdem fere argumentis hæc demonstrare adnixus est. Part. I. Homil. p. m. 206. Ubi hæc attulit verba: Verissimile est virgam hanc nunquam posthuc fuisse desiccatam, sed semper mansisse germinantem, floridam ac fructiferam, i. e., flores & folia & fructus. Divino miraculo in ea natos non exaruisse, sed virides & vegetos semper mansisse, quis debebat esse perpetuum memoriale

309 (3)

riale de dignitate Sacerdotii Aaronice familie confirmata, id quod per virgam aridam posteris non ita certo confirmari poterat, ac per virentem, perinde ut manna sine nulla corruptione ac putredine in urna aurea adserabatur, in perpetuum uniprotum miraculosa cibationis, que majoribus in deserto obtigerat. Qui vero, in contrariam abeunt sententiam, concedunt quidem virgam hanc in posterum conservatam esse cum suis gemmis, floribus & amygdalis, sed simul arbitrantur tam ipsam virgam quam ipsius flosculos & fructus amygdalinos fuisse exsiccatos; il lud exinde elucescere putant, quod Apostolus Ebr. 9: 4. luculentissime inculcaverit virgam hanc adseratam fronduisse; hoc vero exinde, quod posita perenni flore atque viriditate virgæ hujus, miracula sine ulla urgente necessitate fingenda essent. Verum meo qualicunque judicio, hanc rationem non adeo stringentem esse, quis est qui non videat? nam & conservatio floris & amygdalæ gemmarumque desiccatarum est miraculum quam maximum, quia experientia evidentissime testatur, omnes flores & fructus quantumvis exsiccatos, post aliquod tempus marcescere & tandem putredinis tabe dissolvi & penitus evanescere. Unde nihil facit ad rem, quamnam ex his sententiis Lector Benev. faciat suam.

§. VIII.

Quemadmodum autem Divina Sapientia in ceteris uno tantum medio non unum sed plures fines simul obtinendos intendit, ita & hocce facto non tantum Sacerdotium Aaronicum, quamdiu

vetus

vetus fœdus obtenturum esset, ratum confirmatumque, ac turbulentos Judæorum animos sedatos voluit, verum etiam aliud quid, cuius umbra & typus totum Sacerdotium Aaronicum fuit, scil. Messia, olim in carnem venturi; quo suum Sacerdotium Sanctissimum eminentissimumque adumbrabat, quod planissimum est ex pluribus Sacri Voluminis locis. Nam totum & in omni suo ambitu consideratum Sacerdotium Aaronicum nihil aliud omnibus, quibus constabat, actibus delineavit quam Christum, ut unicum, ita & summum illum Novi Testamenti pontificem, qui solus vitam & virtutem omnibus Veteris Testimenti Sacerdotalibus actionibus concessit. Quod tanto tutius adserere possumus, quod Ipse Spiritus S. in Epistola ad Hebr. Cap. 9 hoc, disertis affirmaverit verbis. Nam in toto hoc & reliquis hujus Epistola capitulo, explicat Apostolus conversis Judæis totam Oeconomiam Leviticam fuisse typicam, hoc est, præfigurasse Christum. Cum enim in eo occupatus esset Apostolus, ut Mysteria cultus Levitici ejusque reconditas significations evolveret, inter illa, quibus Tabernaculi tum exterioris, tum interioris seu Sancti Sanctorum notabiles res absolvebantur, etiam virginem Aaroniticam enumerat. Hinc non immerito concludimus, quod de una enumeratorum valet, de ceteris quoque valere debere. Sed quum Frater meus hoc ultiорibus evolvere constituerit, ipsi hoc enodandum relinquimus.

SOLI DEO GLORIA!

Qui dicitur ei res nisi resque sunt? Ceteris ne homines res
sunt, sibi omni sobriatio summae et pietatisq; holmiorum non ostendatur
vobis super munera. Autobiusq; munera non nisi modis
sunt.